

SZYMON KRYSKOWIAK
Uniwersytet Wrocławski

 <https://orcid.org/0000-0002-8412-1189>

Z problematyki nowego środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k.

The issue of the new preventive measure in Article 276a of the Criminal Procedure Code

Abstract: The subject of the study is a critical analysis of the preventive measure introduced to the Code of Criminal Procedure under Art. 276a of the Code of Criminal Procedure. The article is a contribution to the discussion on the need for the functioning of this institution in its present shape. The author focuses on the manner of proceeding with the amendment and the need to adopt it in the wording adopted by the legislator. At the same time, he notices a number of inconsistencies in this regulation in the context of the current system of preventive measures, and calls for its revision.

Keywords: non-custodial, preventive, measures, COVID-19

1. Uwagi wstępne

Ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw¹, czyli tzw. tarczą antykryzysową, bez żadnego *vacatio legis* ustawodawca wprowadził do Kodeksu postępowania karnego² nowy środek zapobiegawczy. W liczącym 328 stron maszynopisu uzasadnieniu rządowego projektu tej interwencyjnej, in-

¹ Dz.U. 2020, poz. 568 ze zm.

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Dz.U. 2021, poz. 534 ze zm.

terdyscyplinarnej nowelizacji próżno szukać racji, którymi kierował się wnioskodawca, składając w Sejmie projekt zmian w procedurze karnej³. Tak jak krytycznie wypowiedziano się już na temat wprowadzonego tą samą ustawą przepisu art. 258a k.p.k.⁴, tak samo zaniedbanie to skrytykować należy w przypadku nowego środka zapobiegawczego. Również konstrukcja dodanego art. 276a k.p.k. nasuwa szereg wątpliwości.

Z całą pewnością nowy wolnościowy środek zapobiegawczy z art. 276a k.p.k. ma złożony charakter. Swoją strukturą w aspekcie przedmiotowym poniekąd przypomina katalog obowiązków, jakie można orzec, zastosowawszy wobec oskarżonego dozór Policji lub nakazy i zakazy z art. 276 k.p.k. Analizowany środek przymusu po krótkim okresie obowiązywania został także rozszerzony. Kolejnym pakietem nowelizacji covidowych, tzw. tarczą 4.0⁵, do art. 276a k.p.k. dodano § 1a, w którym możliwością stosowania omawianego środka zapobiegawczego objęto też „oskarżonych o przestępstwo, o którym mowa w art. 190a k.k., popełnione z powodu wykonywanego przez pokrzywdzonego zawodu”. W tym wypadku projektodawca zachował wyższy stopień staranności, gdyż poświęcił nowelizacji kilka słów uzasadnienia, którego analiza nastąpi w dalszej części tekstu. Przepis ten wszedł w życie następnego dnia po ogłoszeniu ustawy, tj. 24 czerwca 2020 r. W odniesieniu zarówno do dodania w Kodeksie postępowania karnego art. 276a, jak i do jego rozszerzenia należy wyrazić wątpliwość, czy w istocie przedmiot nowelizacji uzasadniał odstępstwo od reguły minimum 14-dniowego okresu spoczynania ustawy, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych⁶. O ile bowiem można zrozumieć sytuację ustawodawcy, który w trybie nagłym musiał sprostać wyzwaniom związanym z pandemią wirusa SARS-CoV-2, choćby w zakresie organizacji zdalnych posiedzeń

³ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. Druk nr 299. Sejm IX kadencji, 26.03.2020. Źródło: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=299> [dostęp: 12.09.2021].

⁴ Zob. K. Lipiński: *Obowiązek zastosowania skutecznego środka zapobiegawczego, czyli o (braku) zawartości normatywnej art. 258a k.p.k.* „e-Palestra: Prawo karne” [online], 3.07.2020. <https://palestra.pl/pl/e-palestra/19/2020/obowiazek-zastosowania-skutecznego-srodka-zapobiegawczego-czyli-o-braku-zawartosci-normatywnej-art.-258a-k.p.k> [dostęp: 12.09.2021].

⁵ Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19. Dz.U. 2021, poz. 1072 ze zm.

⁶ Dz.U. 2019, poz. 1461.

aresztowych (nowelizacja art. 250 k.p.k.), o tyle wprowadzenie nowego środka zapobiegawczego i jego rozszerzenie mogły z pewnością zacheć przynajmniej ze względów gwarancyjnych, jakie leżą u podstaw instytucji *vacatio legis*.

2. Charakter prawny nowego środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k.

2.1. Uwagi ogólne

Zgodnie z treścią art. 276a § 1 k.p.k. tytułem środka zapobiegawczego można orzec wobec oskarżonego (a także podejrzanego – na mocy odesłania z art. 71 § 3 k.p.k.) o przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego w związku z wykonywaniem przez niego czynności opieki medycznej lub do osoby przybranej personelowi medycznemu do pomocy w związku z wykonywaniem tych czynności – zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość, zakaz kontaktów lub zakaz publikacji, w tym za pośrednictwem środków informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych, treści godzących w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego.

Przesłanka ogólna stosowania środków zapobiegawczych, czyli duże prawdopodobieństwo popełnienia przez oskarżonego zarzuconego mu przestępstwa⁷, jest wspólna dla wszystkich, bez wyjątku, środków przymusu wymienionych w rozdziale 28 Kodeksu postępowania karnego. Mając na uwadze cel niniejszego tekstu, interpretację w tym zakresie można ograniczyć do wskazania, że przesłanka ogólna środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k. żadną miarą nie różni się od jej dotychczasowego, utrwalonego rozumienia⁸.

2.2. Przesłanka szczególna stosowania środka zapobiegawczego z art. 276a § 1 k.p.k.

Analizę środka zapobiegawczego ujętego w § 1 należy zatem rozpocząć od przesłanek szczególnych jego stosowania, trzeba jednak poprzedzić je

⁷ Zob. J. Skorupka: *Środki przymusu*. W: *Proces karny*. Red. J. Skorupka. Warszawa 2017, s. 489. Na temat sporów w zakresie nomenklatury zob. J. Skorupka: *Przesłanki, organy i tryb stosowania środków zapobiegawczych*. W: *System prawa karnego procesowego*. T. 9: *Środki przymusu*. Red. T. Grzegorzczak, D. Świecki. Warszawa 2021, s. 500 i nast.

⁸ Odnośnie do rozumienia przesłanki ogólnej środków zapobiegawczych zob. np. S. Waltoś, P. Hofmański: *Proces karny. Zarys systemu*. Warszawa 2018, s. 437.

kilkoma generalnymi uwagami. Patrząc na rozdział 28 k.p.k., zawierający wszystkie środki zapobiegawcze znane polskiej procedurze karnej, można spostrzec, że ustawodawca na dwa sposoby formułuje przesłanki ich stosowania. O ile, jak już wspomniano, przesłanka ogólna pozostaje wspólna dla wszystkich środków zapobiegawczych, o tyle w odniesieniu do przesłanek szczególnych następuje istotne zróżnicowanie. Pierwszą możliwością jest zupełne przemilczenie w przepisie określającym dany środek zapobiegawczy jakichkolwiek przesłanek jego stosowania. Wówczas przesłankami szczególnymi owego środka pozostają te wskazane w art. 258 § 1 lub 3 k.p.k.⁹ Zauważa się również, że przesłanki szczególne mogą być dookreślane *in concreto* – poprzez cele, jakim służą środki zapobiegawcze, tak aby nie stosować środka nieadekwatnego do konkretnej sytuacji procesowej¹⁰. Drugim ze sposobów ujęcia przesłanek szczególnych jest ich sformułowanie dla danego środka zapobiegawczego na zasadzie *lex specialis* względem tych, o których mowa w art. 258 § 1 lub 3 k.p.k. Właśnie tak precyzowano dotychczas przesłanki nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art. 275a k.p.k.)¹¹ oraz zakazu opuszczania kraju (art. 277 k.p.k.). Podobnie ustawodawca postąpił w przypadku środka zapobiegawczego z art. 276a § 1 k.p.k.¹² Oczywiście, mnogość potencjalnych przesłanek rozumianych w ten sposób nie zmienia faktu, że środki zapobiegawcze można stosować jedynie w dwóch celach, wyrażonych wprost w art. 249 § 1 k.p.k., czyli w celu podstawowym – zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a także w celu traktowanym jako akcesoryjny bądź wyjątkowy – zapobiegnięcia popełnieniu nowego przestępstwa.

W tym kontekście należy ocenić charakter nowego środka zapobiegawczego jako nacechowany typowo prewencyjnie¹³. Zapewnienie prawidłowego toku postępowania bez wątplenia nie będzie nadrzędnym ce-

⁹ Umownie można je nazwać przesłankami szczególnymi wspólnymi, zasadniczo są bowiem wspólne dla wszystkich środków zapobiegawczych i pozostają zbieżne z celami ich stosowania wyrażonymi w art. 249 § 1 k.p.k.

¹⁰ A. Murzynowski: *Areszt tymczasowy oraz inne środki zapobiegające uchylaniu się od sądu*. Warszawa 1963, s. 89.

¹¹ J. Kosonoga: *Nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym jako środek zapobiegawczy (art. 275a k.p.k.)*. W: *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana*. Red. T. Grzegorzczak. Warszawa 2011, s. 236.

¹² Co do tej kwestii w dalszej części tekstu poczynione zostanie stosowne zastrzeżenie.

¹³ Pisząc o prewencyjnym charakterze środków zapobiegawczych, mam na myśli możliwość ich zastosowania w celu zapobiegnięcia popełnieniu nowego przestępstwa przy małej skuteczności w zabezpieczaniu prawidłowego toku postępowania.

lem jego stosowania¹⁴. W swojej konstrukcji odpowiada on raczej celowi pozaprocesowemu, wobec czego dalsza analiza skupiać się musi na jego zbieżności z odpowiadającą temu celowi przesłanką z art. 258 § 3 k.p.k. Rzecz jasna, można sobie wyobrazić, że zakazując oskarżonemu kontaktu z pokrzywdzonym, zapobiega się wywieraniu na niego wpływu jako jednej z postaci mactwa, o którym mowa w art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Niemniej ów tok myślowy można zrównać z przypisywaniem funkcji procesowej takim środkiem zapobiegawczym jak nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub nakaz powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów. Zresztą sam projektodawca we wspomnianym uzasadnieniu nowelizacji art. 276a k.p.k. podkreślił, że „zasadniczym celem projektowanej regulacji jest ochrona tych grup zawodowych, które są szczególnie narażone na różne formy przestępczego nękania”¹⁵. Stąd też trzeba przyjąć, iż także celem wprowadzenia art. 276a § 1 k.p.k. była chęć zapewnienia organom procesowym instrumentów mających doraźnie, bo na etapie przed ewentualnym prawomocnym skazaniem sprawcy, zapobiegać popełnieniu przez niego nowego przestępstwa.

Właściwym wzorcem dla interpretowanego tu środka zapobiegawczego będzie zatem przesłanka szczególna, o której mowa w art. 258 § 3 k.p.k., odczytywana łącznie z art. 249 § 1 k.p.k., polegająca na stosowaniu środków zapobiegawczych w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego, któremu zarzucono zbrodnię lub umyślny występki, nowego ciężkiego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, zwłaszcza gdy groził on popełnieniem takiego przestępstwa. W doktrynie zauważa się słusznie, że wymienione trzy kategorie przestępstw należy rozumieć rodzajowo, w odniesieniu do głównego oraz ubocznego przedmiotu ochrony danych typów czynów zabronionych¹⁶. Analiza art. 276a § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, iż przepis ten w sposób oczywisty wyłamuje się z owego pierwotnego założenia. Chęć rozszerzenia celu prewencyjnego na rodzajowo inne przestępstwa łatwo wywnioskować choćby z faktu, że omawiany środek może przyjąć postać zakazu

¹⁴ R. Koper. W: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*. Red. A. Sakowicz. Wyd. 9. Warszawa 2020 [LEX/el.], art. 276a, nt. 1. Autor ten trafnie zauważa, że „środek z art. 276a k.p.k. nie służy do zabezpieczenia prawidłowego toku procesu karnego”.

¹⁵ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na zapewnienie płynności finansowej przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Druk nr 382, s. 27. Sejm IX kadencji, 22.05.2020. Źródło: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=382> [dostęp: 12.09.2021].

¹⁶ R.A. Stefański, S. Zabłocki. W: *Kodeks postępowania karnego. T. 2: Komentarz do art. 167–296*. Red. R.A. Stefański, S. Zabłocki. Warszawa 2019 [LEX/el.], art. 258, nt. 10.

publikacji treści godzących w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego. W teorii mogą to być np. prywatnoskargowe czyny zabronione, stygizowane w art. 212 k.k. i art. 216 k.k., których przedmiotem ochrony z pewnością nie jest życie, zdrowie ani bezpieczeństwo powszechne. Z kolei w odniesieniu do art. 276a § 1a trzeba zaznaczyć, że choć nie wynika to wprost z jego treści, środek ten zgodnie z intencją projektodawcy ma zapobiegać różnym odmianom tzw. stalkingu. Jak zaś wskazuje A. Zoll, przedmiot ochrony typu czynu zabronionego z art. 190a § 1 k.k. stanowią „wolność od poczucia zagrożenia” i „wolność od wkraczania w chronioną konstytucyjnie sferę prywatności”, a w typie z art. 190a § 2 k.k. ochronie podlegają, oprócz tej ostatniej, także „tożsamość danej osoby i wolność od zagrożeń wynikających z dzisiejszych sposobów komunikacji, w których inna osoba może działać »na rachunek« pokrzywdzonego”¹⁷. Zatem również środek zapobiegawczy ujęty w art. 276a § 1a nie chroni życia, zdrowia ani bezpieczeństwa powszechnego.

Nie jest to jednak przypadek precedensowy, gdyż w 2010 r. polska procedura karna poznała środek zapobiegawczy, o którym mowa w art. 275a k.p.k., wprowadzony ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw¹⁸. W dyskusji nad kształtem owego przepisu podniesiono, że zakres jego zastosowania ma obejmować przestępstwa „popełnione z użyciem przemocy”, co z pewnością wyznacza katalog szerszy od wskazanego w art. 258 § 3 k.p.k., choćby przez wzgląd na fakt, iż kategoria ta wiąże się nie z przedmiotem ochrony danego typu czynu zabronionego, ale ze sposobem działania sprawcy¹⁹. Stąd też przemocą nie będzie wyłącznie działanie sprawcy skutkujące powstaniem u pokrzywdzonego określonego uszczerbku na zdrowiu, lecz także samo naruszenie nietykalności cielesnej bądź ograniczenie swobody ruchów²⁰. Dlatego trzeba zwrócić uwagę, że nowa regulacja będąca tematem niniejszego opracowania powiększa istniejącą już rozbieżność pomiędzy sformułowaną w art. 258 § 3 k.p.k. przesłanką szczególną a przewidzianymi na zasadzie *lex specialis* przesłankami stosowania konkretnych wolnościowych środków zapobiegawczych.

Wracając do środka zapobiegawczego w postaci z art. 276a § 1 k.p.k., należy zauważyć, że przesłanka jego stosowania skorelowana z celem

¹⁷ A. Zoll. W: *Kodeks karny. Część szczególna*. T. 2, cz. 1: *Komentarz do art. 117–211a*. Red. W. Wróbel, A. Zoll. Wyd. 5. Warszawa 2017 [LEX/el.], art. 190(a), nb. 3–4.

¹⁸ Dz.U. 2010, nr 125, poz. 842.

¹⁹ R.A. Stefański, S. Zabłocki. W: *Kodeks postępowania karnego*. T. 2..., art. 275a, nt. 5.

²⁰ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 marca 2000 r. II AKa 28/00. LEX nr 1540234.

prewencyjnym, zgodnie z przednawiasowo określonymi celami środków zapobiegawczych z art. 249 § 1 k.p.k., implikuje wyjątkowe stosowanie owego środka. W kontekście przyjętej wcześniej koncepcji przesłanki specjalnej względem przesłanki szczególnej problematyczne jest ustalenie intencji ustawodawcy odnośnie do „wyjątkowości” stosowania środka zapobiegawczego z art. 276a § 1 k.p.k. Nie wiadomo, czy chodzi tu o nadzwyczaj dużą obawę przed popełnieniem nowego przestępstwa, o jego rodzajowy charakter czy w końcu o wyłączenie owej „wyjątkowości” zadekretowanej w art. 249 § 1 k.p.k. w zw. z art. 258 § 3 k.p.k. wobec ujęcia przesłanek analizowanego środka na zasadzie *lex specialis*.

W takiej sytuacji, powołując się na treść art. 276a § 1 k.p.k., trzeba zaznaczyć, że warunkiem zastosowania tego środka jest prowadzenie postępowania o przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego w związku z wykonywaniem przez niego czynności opieki medycznej lub w stosunku do osoby przybranej personelowi medycznemu do pomocy²¹. Aby w tym wypadku sformułować przesłankę szczególną, należy wskazać również na wymóg zaistnienia uzasadnionej obawy, że dojdzie do kontynuacji lub eskalacji zachowań oskarżonego stanowiących przyczynę wydania postanowienia o przedstawieniu mu zarzutu popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 276a § 1 k.p.k. Analogiczną uwagę powinno się poczynić do treści art. 276a § 1a k.p.k., o czym będzie mowa w punkcie 2.3 niniejszego tekstu, gdzie zostanie rozwinięty ten wątek.

W odniesieniu zaś do treści art. 276 § 1 k.p.k. można dodać, że pojęcie „personel medyczny” trzeba rozumieć szeroko. Do jego desygnatów zaliczają się wszystkie osoby, których praca bądź polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, bądź też ma związek z udzielaniem świadczeń zdrowotnych i wykonywana jest w bezpośrednim kontakcie z pacjentami²².

2.3. Przesłanka szczególna, o której mowa w art. 276a § 1a k.p.k.

Jako nader istotne zagadnienie jawi się zakres stosowania środka zapobiegawczego w przypadku, o którym mowa w art. 276a § 1a k.p.k., przepis ten zawiera bowiem kolejną przesłankę jego orzeczenia. Możliwe jest to jedynie wobec oskarżonych o przestępstwo, o którym mowa

²¹ Zob. R. Koper. W: *Kodeks postępowania karnego...*, art. 276a.

²² K. Eichstaedt. W: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz aktualizowany*. T. 1. Red. D. Świecki. Warszawa 2021 [LEX/el.], art. 276(a), nb. 5. Szerzej na ten temat: K. Dudka. W: K. Dudka, M. Janicz, C. Kulesza, J. Matras, H. Paluszkiewicz, B. Skowron: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*. Wyd. 2. Warszawa 2020 [LEX/el.], art. 276(a), nb. 3.

w art. 190a k.k., popełnione z powodu zawodu wykonywanego przez pokrzywdzonego. Z racji typowo prewencyjnego charakteru środka z art. 276 § 1 k.p.k., do którego odsyła art. 276a § 1a k.p.k., problem pojawia się przy analizie celu jego stosowania. Mianowicie z przepisu tego nie wynika, czy omawiany środek ma zapobiegać kontynuowaniu przez oskarżonego zachowań polegających na realizacji znamion występków z art. 190a k.k., czy też ma chronić pokrzywdzonego przed popełnieniem przez oskarżonego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, niezależnie od grona osób zagrożonych popełnieniem przestępstwa należącego rodzajowo do owego katalogu. Zbadanie motywów zawartych w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy prowadzi do wniosku, że nowy środek zapobiegawczy ma na celu przeciwdziałanie obu grupom zachowań. Jak bowiem wskazano w cytowanym wcześniej fragmencie tego dokumentu, zastosowanie analizowanego środka winno przerwać działania oskarżonego polegające na tzw. stalkingu oraz chronić przed eskalacją wywołaną poczuciem bezkarności sprawcy²³. Założenie rozszerzające możliwości doraźnej prewencji poza rodzajowy katalog przestępstw ujęty w art. 258 § 3 k.p.k. (mający charakter przednawiasowy dla wszystkich środków zapobiegawczych) powinno jednak znaleźć odzwierciedlenie w tekście aktu prawnego, a nie w uzasadnieniu projektu jego nowelizacji. Modelowym wyjściem poza owe przednawiasowe granice prewencji wyznaczone treścią art. 258 § 3 k.p.k. jest regulacja art. 275a § 1 k.p.k., gdzie podano wprost, jakim przestępstwom ma zapobiegać ten środek. Pożądane byłoby zatem doprecyzowanie brzmienia przepisu art. 276a § 1a k.p.k. poprzez uzupełnienie go o przesłankę związaną z obawą przed kontynuacją działań przez oskarżonego o wymienione tam przestępstwo lub przed eskalacją jego zachowania w określonym kierunku.

Przechodząc do innego aspektu poprawności legislacyjnej przesłanki stosowania środka z art. 276a k.p.k., należy dostrzec, że treść art. 276a § 1a k.p.k. wbrew zawartości normatywnej art. 190a k.k. wskazuje, iż w przepisie tym stypizowane zostało jedno przestępstwo. W rzeczywistości zaś w art. 190a k.k. stypizowano dwa czyny zabronione w typach podstawowych oraz jeden typ kwalifikowany. Niemniej wydaje się, że zamiarem ustawodawcy było objęcie ich wszystkich zakresem stosowania środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k., a określenie „przestępstwo” w liczbie pojedynczej stanowi tylko niezamierzone uproszczenie. Dla przejrzystości konstrukcji lepsze byłoby użycie sformułowania: „[...] oskarżonego o popełnienie jednego z typów czynów zabronionych, o których mowa w art. 190a k.k. [...]”. Zamiana ta odpowiadałaby potrzebie precyzji,

²³ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o dopłatach... Druk nr 382, s. 27.

a także nawiązywałaby do dogmatycznej struktury przestępstwa jako ustawowo określonego, bezprawnego czynu zabronionego o społecznej szkodliwości w stopniu wyższym niż znikomy oraz zawinione. Choć zabieg legislacyjny nawiązujący wprost do „przestępstwa” zastosowano też w art. 275a k.p.k., nie można zapominać, że postępowanie karne, a w szczególności postępowanie przygotowawcze, ma na celu ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo (art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k.). Środki zapobiegawcze można zaś stosować również wobec sprawcy niepoczytalnego, a zatem takiego, który dopuszczając się czynu zabronionego, nie popełnia przestępstwa (art. 31 k.k., *arg. ex art.* 264 § 3 k.p.k.). Uwagi te aktualne są także w odniesieniu do „przestępstwa”, o którym mowa w art. 276a § 1 k.p.k.

2.4. Czas stosowania nowego środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k.

Za zbędną regulację należy uznać treść art. 276a § 4 k.p.k. Jeśli bowiem ma się na uwadze wyrażoną w art. 253 § 1 k.p.k. dyrektywę adaptacji środków zapobiegawczych i wynikającą z art. 258 § 4 k.p.k. dyrektywę ich proporcjonalności²⁴, to ustalenie, że czas stosowania zakazów z art. 276a § 1 k.p.k. określa się z uwzględnieniem potrzeby zabezpieczenia prawidłowego biegu postępowania karnego oraz zapewnienia odpowiedniej ochrony pokrzywdzonemu lub osobom dla niego najbliższym, jest jedynie powtórzeniem reguł, które wypływają z ugruntowanych dyrektyw stosowania środków zapobiegawczych.

2.5. Zakazy orzekane w ramach środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k.

W podobny sposób – jako na *superfluum* ustawowe – należy spojrzeć także na zakresowe krzyżowanie się zakazów wymienionych w art. 276a § 1 k.p.k. z obowiązkami, jakie można nałożyć na oskarżonego objętego dozorem Policji. Porównanie przepisów art. 276a § 1 k.p.k. z art. 275 § 2 k.p.k. pozwala jednoznacznie stwierdzić, że w zakresie, w jakim art. 276a § 1 k.p.k. wprowadza możliwość orzeczenia zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość oraz zakazu kontaktów²⁵,

²⁴ W kwestii dyrektyw stosowania środków zapobiegawczych zob. J. Skorupka: *Środki przymusu...*, s. 493 i nast.

²⁵ Na marginesie zauważyć należy, że w art. 276a § 1 k.p.k. ustawodawca nie dookreślił, jakie kontakty i z kim mogą być objęte zakazem – pozostawił jedynie w domyśle, że

nowy przepis w pełni zawiera się w dotychczasowych obowiązkach połączonych z dozorem Policji, tylko kładzie szczególny nacisk na cechy podmiotowe pokrzywdzonego związane z wykonywanym przez niego zawodem lub z jego funkcją.

Z pewnością natomiast za nowość trzeba poczytywać wyrażenie wprost zakazu publikacji, w tym za pośrednictwem systemów informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych, treści godzących w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego. Nasuwa się jednak pytanie, czy tego typu obowiązki nie mogły zostać orzeczone w ramach „innych ograniczeń swobody oskarżonego, niezbędnych do wykonywania dozoru”, o których mowa w art. 275 § 2 k.p.k. W literaturze przedmiotu dostrzega się, że ustawodawca, zdecydowawszy się na zabieg legislacyjny polegający na stworzeniu otwartego katalogu tych obowiązków, opowiedział się za koniecznością pozostawienia organom procesowym względnej swobody w wyznaczaniu stosownego *in concreto* ograniczenia swobody w takim zakresie, jaki jest niezbędny do wykonywania dozoru²⁶. Czyni to dozór Policji najbardziej elastycznym ze wszystkich znanych polskiej procedurze karnej środków zapobiegawczych. Może on przybrać typowo procesowy charakter, czyli zapewniać obecność oskarżonego na potrzeby procesu, ale też może być środkiem z gruntu prewencyjnym, chroniącym pokrzywdzonego przed kontynuacją działalności przestępczej oskarżonego, co zresztą znalazło wyraz w kolejnych nowelizacjach treści art. 275 k.p.k. Wobec tego wolno uznać, że również ograniczenie swobód oskarżonego w najszerszej ujętej działalności publikacyjnej, m.in. w tzw. internetowym trollingu, mogłoby być niezbędne do wykonywania tak rozumianego dozoru Policji. Jeśli przyjmiemy tę koncepcję, to przepisy art. 276a § 1 i 1a k.p.k. stają się przepisami martwymi, egzemplifikującymi tylko szczególne przesłanki orzeczenia wymienionych tam zakazów w ramach dozoru Policji²⁷. Pozytywnym aspektem takiego wyszczególnienia mógłby być jedynie ten, na który w 2008 r. zwrócił uwagę J. Kosonoga, pisząc, że „niewielka ilość przypadków stosowania innych ograniczeń swobody oskarżonego wynika nie tyle z braku takiej potrzeby, ile z niewyrażenia ich *expressis verbis* w ustawie oraz obawy przed dokonaniem zbyt szerokiej wykładni art. 275 § 2 *in fine* k.p.k.”²⁸.

chodzi tu o pokrzywdzonego.

²⁶ J. Kosonoga: *Dozór Policji jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym*. Warszawa 2008, s. 168 i nast.

²⁷ A. Ornowska: *Skuteczny środek zapobiegawczy (art. 258a k.p.k.) oraz inne nowe instytucje w k.p.k. (232b i 276a k.p.k.) wprowadzone w tzw. specustawie w związku z epidemią koronawirusa*. Warszawa 2020 [LEX/el.], nt. 4.

²⁸ J. Kosonoga: *Dozór Policji...*, s. 173.

Należy nadmienić, że ustawodawca uściślił w art. 276a § 3 k.p.k. jedną z postaci przedmiotowego środka zapobiegawczego poprzez wskazanie, iż zakaz publikacji treści godzących w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego obejmuje zakaz publikowania i innego udostępniania treści niezależnie od tego, czy zostały wytworzone przez oskarżonego, czy inną osobę, za pośrednictwem internetowych portali, stanowiących usługę świadczoną drogą elektroniczną w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną²⁹. Oznacza to, że ów zakaz nie może polegać na ograniczeniu swobody wypowiedzi oskarżonego w inny sposób³⁰.

2.6. Konsekwencje naruszenia zakazów nałożonych na oskarżonego

Pogłębiając analizę omawianego wolnościowego środka zapobiegawczego, należy przyrzeć się regulacji przewidzianej w art. 276a § 2 k.p.k. Dopuszcza ona stosowanie zakazów z § 1 łącznie z poręczeniem majątkowym, co stanowi zbędne powtórzenie ugruntowanej prawnie możliwości kumulatywnego stosowania nieizolacyjnych środków zapobiegawczych, jak słusznie zauważyła A. Ornowska³¹. Nowością jest zaś druga część owego przepisu, będąca podstawą orzeczenia przypadku poręczenia majątkowego w razie niezastosowania się przez oskarżonego do zakazów ciążących na nim na mocy art. 276a § 1 k.p.k. Dotychczas okoliczności aktualizujące orzeczenie przypadku przedmiotu poręczenia lub ściągnięcia jego sumy były uregulowane w art. 268 § 1 k.p.k. i miały charakter ściśle związany z funkcją procesową środków zapobiegawczych³². Obecnie przepis art. 276a § 2 k.p.k. przewiduje kolejną obligatoryjną podstawę takiego orzeczenia. Zapewnienie prawidłowego toku procesu nie jest pierwszorzędnym celem tej regulacji, ściśle odnosi się ona natomiast do celu pozaprocesowego w postaci zapobiegania dalszej ujemnie ocenianej działalności oskarżonego. Nie trzeba nikogo przekonywać, że podobnie jak w przypadku samodzielnego poręczenia majątkowego, tak też w przypadku poręczenia majątkowego orzeczonego oprócz środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k. utrata środków pieniężnych lub innych przedmiotów przedstawiających wartość majątkową stanowi sankcję pro-

²⁹ Dz.U. 2020, poz. 344 ze zm.

³⁰ R. Olszewski: *Pozostałe nieizolacyjne środki zapobiegawcze*. W: *System prawa karnego procesowego*. T. 9: *Środki przymusu*. Red. T. Grzegorzczak, D. Świecki. Warszawa 2021, s. 1000.

³¹ A. Ornowska: *Skuteczny środek zapobiegawczy...*

³² Zob. P. Karlik: *Poręczenie majątkowe w polskim procesie karnym*. Warszawa 2016, s. 219 i nast.

cesową i ma charakter ściśle represyjny. O ile jednak w odniesieniu do samoistnego poręczenia majątkowego sankcja ta zabezpieczała obowiązek procesowy, o tyle na gruncie art. 276a § 2 k.p.k. jest orzekaną w procesie wypadkowym karą finansową za kolejne czyny niepozostające w istocie w żadnym (poza podmiotowym) związku z toczącym się postępowaniem karnym. Skoro zaś środek zapobiegawczy z art. 276a k.p.k. zapobiegać ma zachowaniom społecznie szkodliwym, można założyć, że *gros* tych zachowań będzie polegało na realizacji znamion typów czynów zabronionych przez Kodeks karny. Należy więc zadać pytanie, czy orzeczenie przepadku przedmiotu poręczenia lub ściągnięcia jego sumy za zachowanie uznane następnie za przestępstwo będzie powodowało zaliczenie odpowiedniej kwoty na poczet orzeczonej kary, a jeśli tak, to na jakich zasadach miałyby się ono odbywać. W tym kontekście trzeba odnotować słuszny pogląd K. Dudki, która twierdzi, że środki zapobiegawcze żadną miarą nie mogą zastępować kar i środków karnych, wobec czego ich stosowanie w takim właśnie celu jest niedopuszczalne³³.

Z przedstawionych tu względów nie sposób zgodzić się z poglądem A. Ornowskiej, iż art. 268 § 1 zd. 2 k.p.k. znalazłby zastosowanie we wszystkich przypadkach wskazanych w art. 276a § 2 k.p.k.³⁴ Ostatni z przywołanych przepisów wiąże się bowiem ściśle z pozapprocesowym celem nowego środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k. oraz prewencyjnym charakterem zakazów, jakie reguluje. Przepis art. 268 § 1 k.p.k. nie pozwoliłby w odniesieniu do nich na orzeczenie przepadku lub ściągnięcia wartości majątkowych lub zobowiązań z uwagi na utrudnianie przez oskarżonego postępowania karnego „w inny sposób”. Najczęściej wszak nie dochodziłoby do takiego utrudniania w razie naruszenia zakazów orzeczonych w ramach środka z art. 276a k.p.k., skoro nie wiążą się one, jak już zaznaczono, z procesową funkcją środków zapobiegawczych.

2.7. Umieszczenie środka zapobiegawczego z art. 276a k.p.k. w katalogu środków zapobiegawczych

Inną kwestią, która wymaga oceny, jest usytuowanie omawianego środka zapobiegawczego pomiędzy zakazami i nakazami z art. 276 k.p.k. a zakazem opuszczania kraju. Nieumieszczenie go przez ustawodawcę na końcu rozdziału każe wykluczyć losowość; gdyby bowiem kolejność środków zapobiegawczych nie miała znaczenia, racjonalne byłoby doda-

³³ K. Dudka: *Praktyka stosowania nieizolacyjnych środków zapobiegawczych w polskim procesie karnym*. Warszawa 2016, s. 67.

³⁴ A. Ornowska: *Skuteczny środek zapobiegawczy...*

wanie następnych każdorazowo na końcu danej jednostki redakcyjnej. Doktrynie nieobce są próby hierarchizacji środków zapobiegawczych na podstawie systematyki rozdziału 28 k.p.k.³⁵ Niezależnie od przydatności kryterium systemowego w kontekście abstrakcyjnej dolegliwości środków zapobiegawczych wydaje się, że ów zabieg legislacyjny należy wiązać z podobieństwem analizowanego środka zapobiegawczego do pozostałych nakazów i zakazów z art. 276 k.p.k. Środki zapobiegawcze przewidziane w tych przepisach cechuje wspólna istota, polegająca na zakazaniu (względnie nakazaniu) określonych zachowań.

3. Uwagi końcowe

Stworzenie możliwości prewencyjnego i doraźnego ograniczenia swobody wypowiedzi w Internecie niewątpliwie jest posunięciem wielce ryzykownym. Trzeba pamiętać, że wolność wyrażania swoich poglądów oraz uzyskiwania i rozpowszechniania informacji została zagwarantowana w art. 54 ust. 1 Konstytucji RP³⁶, zapewniającej też w art. 14 wolność prasy i innych środków społecznego przekazu. Do tych ostatnich zaś, rzecz jasna, zaliczają się portale internetowe, na których aktywność oskarżonego miałyby ulec ograniczeniom wskutek zastosowania przedmiotowego środka³⁷. W świetle przywołanego aktu normatywnego, najwyższego w hierarchii źródeł prawa, zauważyć jednak należy, że wolność słowa nie ma charakteru absolutnego, podlega bowiem ograniczeniom na mocy art. 31 ust. 3 Konstytucji. Co także oczywiste, absolutna swoboda wypowiedzi może godzić w skądinąd równie doniosłe prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia, o czym stanowi art. 47 Konstytucji. Pomiędzy tymi wartościami mogą zachodzić kolizje³⁸. Wiadomo, że Internet obfituje w treści wulgarne, a znakiem naszych czasów są neologizmy takie jak: „trolling”, „memy”, „fake newsy”, „hejt internetowy”, które funkcjonują w języku potocznym. Nieskrępowana w zasadzie niczym możliwość anonimowego udzielania się na różnych forach i portalach daje wielu osobom impuls do podejmowania zachowań w istocie przestępczych. Często nie polegają one jedynie na pomówieniu,

³⁵ Zob. J. Kosonoga: *Dyrektywa adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej*. „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 12, s. 69 i nast.

³⁶ Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.

³⁷ Zob. L. Garlicki, P. Sarnecki. W: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*. T. 1. Red. L. Garlicki, M. Zubik. Wyd. 2. Warszawa 2016 [LEX/el.], art. 14.

³⁸ K. Liżyńska: *Kwalifikowana postać przestępstwa pomówienia a ochrona wolności słowa*. „Państwo i Prawo” 2012, nr 9, s. 100.

znieważeniu czy zniesławieniu – pomiędzy tymi prywatnoskargowymi typami czynów zabronionych a znacznie poważniejszymi groźbami i stalkingiem przebiega niekiedy bardzo subtelna granica. Nie można także zapominać o występkach z art. 119 § 1 k.k. i z art. 256 k.k. Nierzadko różnicowanie zachowania realizującego znamiona tych typów czynów zabronionych oraz zwykłego braku kultury i powściągliwości w publikowaniu treści odbywa się dosyć intuicyjnie. Z jednej strony ważyć bowiem trzeba wolność słowa, a z drugiej – dobra prawne osób, które może naruszać dyskurs internetowy.

Poprzez wprowadzenie do Kodeksu postępowania karnego art. 276a ustawodawca zdecydował się na stworzenie narzędzia walki z najpoważniejszymi przejawami opisanych zachowań. Przypuszczalnie bodźcem do przedsięwzięcia takich środków było przeniesienie w trakcie pandemii COVID-19 dużej części życia całego społeczeństwa do sieci³⁹. Wydaje się jednak, że o ile zasygnalizowany w uzasadnieniu projektu nowelizacji problem wykorzystywania Internetu jako medium popełniania przestępstw z powodu zawodu wykonywanego przez pokrzywdzonego z pewnością istnieje, o tyle nie można go uznać za aż tak palący, by w trybie alarmowym na stałe włączać nieprzemysłany środek zapobiegawczy do polskiej procedury karnej.

Choć trudno negować potrzebę walki z narastającym zjawiskiem internetowego hejtu i choć eksponowanie konieczności ochrony personelu medycznego jawi się jako zasadne z perspektywy kryminalno-politycznej⁴⁰, wypada podkreślić, że droga ku temu poprzez wprowadzenie przedmiotowego środka zapobiegawczego do polskiej procedury karnej jest w zakresie wykraczającym poza wykazane wcześniej *superfluum* co najmniej dyskusyjna. W wątpliwość należy podać tezę, że określone grupy zawodowe są szczególnie narażone na internetową nienawiść. Często bowiem tego typu wypowiedzi pojawiają się w sprawach kwalifikowanych jako stalking w ogóle niezwiązany z zawodem pokrzywdzonego, a wynikający ze skrajnych uczuć, kiedy to sprawca publikuje na portalach społecznościowych oszczercze informacje o pokrzywdzonym. Nie wiadomo, dlaczego ustawodawca, zdecydowawszy się na ochronę m.in. górników (*vide* uzasadnienie projektu nowelizacji) przed kontynuacją działalności oskarżonego, żadną miarą nie odniósł się do wspomnianego tu, często wielokrotnie bardziej społecznie szkodliwego fenomenu. Szczególnie dziwi to, gdy weźmie się pod uwagę przytoczone

³⁹ Zob. R. Koper. W: *Kodeks postępowania karnego...*, art. 276a, nt. 1.

⁴⁰ Zbieżnej zresztą z założeniami nowelizacji ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym w zakresie jej art. 5, przyznającego określonym członkom personelu medycznego status funkcjonariusza publicznego w rozumieniu Kodeksu karnego.

w rzeczonym projekcie dane statystyczne na temat wpływu stalkingu na życie ofiar. Przywołując statystyki na potwierdzenie konieczności zmiany w treści Kodeksu postępowania karnego⁴¹, projektodawca milczeniem pominął czas przeprowadzenia badań przez autorkę (2006 r., czyli kilkanaście lat temu) oraz fakt, że ich wyniki wprost wskazywały nie na problem stalkingu z powodu zawodu pokrzywdzonego, lecz na to, że „stalking najczęściej dotyczy osób powiązanych więzami rodzinnymi, tworzących związek partnerski lub znajomych”⁴² (było tak w 88% analizowanych przypadków).

Stąd też należy przyjąć, że jeżeli istnieje dzisiaj przestrzeń społeczna, która wymaga ustawowej interwencji, to z pewnością prędzej będzie to stalking internetowy, lecz nie na szkodę określonych grup zawodowych. W świetle wcześniejszych spostrzeżeń treść art. 276a k.p.k. – gdyby chciało się ewentualnie uzasadnić jego obecność w Kodeksie postępowania karnego – powinna ulec zasadniczemu przemodelowaniu, tak by skupiała się na innej niż wyeksponowana przez projektodawcę stronie zagadnienia, którego przepis ten dotyczy. Być może wówczas częstość stosowania wprowadzonych środków zapobiegawczych nie oscylowałaby w granicach błędu statystycznego, ale stała się realnym instrumentem służącym realizacji celów postępowania karnego⁴³.

Bibliografia

Literatura

- Dudka K.: *Praktyka stosowania nieizolacyjnych środków zapobiegawczych w polskim procesie karnym*. Warszawa 2016.
- Dudka K., Janicz M., Kulesza C., Matras J., Paluszkiwicz H., Skowron B.: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*. Wyd. 2. Warszawa 2020 [LEX/el.].
- Karlik P.: *Poręczenie majątkowe w polskim procesie karnym*. Warszawa 2016.
- Kodeks karny. Część szczególna*. T. 2. Cz. 1: *Komentarz do art. 117–211a*. Red. W. Wróbel, A. Zoll. Wyd. 5. Warszawa 2017 [LEX/el.].

⁴¹ J. Skarżyńska-Sernaglia: *Stalking w Polsce – występowanie i charakterystyka zjawiska*. Psychologia.net.pl, 12.07.2009. <http://psychologia.net.pl/artukul.php?level=415> [dostęp: 12.09.2021].

⁴² Ibidem.

⁴³ *Vide* Sprawozdanie z działalności powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w sprawach karnych za rok 2020, gdzie wykazano, że „innych środków zapobiegawczych”, do których najpewniej zaliczono te z art. 276a k.p.k., w postępowaniach przygotowawczych w 2020 r. zastosowano ogółem 13. Źródło: strona WWW Prokuratury Krajowej: <https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2021/03/PK-P1K-za-2020-r..pdf> [dostęp: 12.09.2021].

- Kodeks postępowania karnego. Komentarz.* Red. A. Sakowicz. Wyd. 9. Warszawa 2020 [LEX/el.].
- Kodeks postępowania karnego. Komentarz aktualizowany.* T. 1. Red. D. Świecki. LEX/el. 2021.
- Kodeks postępowania karnego. T. 2: Komentarz do art. 167–296.* Red. R.A. Stefański, S. Zabłocki. Warszawa 2019.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz.* T. 1. Red. L. Garlicki, M. Zubik. Wyd. 2. Warszawa 2016 [LEX/el.].
- Kosonoga J.: *Dozór Policji jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym.* Warszawa 2008.
- Kosonoga J.: *Dyrektywa adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej.* „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 12.
- Kosonoga J.: *Nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym jako środek zapobiegawczy (art. 275a k.p.k.).* W: *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana.* Red. T. Grzegorzcyk. Warszawa 2011.
- Liżyńska K.: *Kwalifikowana postać przestępstwa pomówienia a ochrona wolności słowa.* „Państwo i Prawo” 2012, nr 9.
- Murzynowski A.: *Areszt tymczasowy oraz inne środki zapobiegające uchylaniu się od sądu.* Warszawa 1963.
- Olszewski R.: *Pozostałe nieizolacyjne środki zapobiegawcze.* W: *System prawa karnego procesowego. T. 9: Środki przymusu.* Red. T. Grzegorzcyk, D. Świecki. Warszawa 2021.
- Ornowska A.: *Skuteczny środek zapobiegawczy (art. 258a k.p.k.) oraz inne nowe instytucje w k.p.k. (232b i 276a k.p.k.) wprowadzone w tzw. specustawie w związku z epidemią koronawirusa.* LEX/el. 2020.
- Skorupka J.: *Przesłanki, organy i tryb stosowania środków zapobiegawczych.* W: *System prawa karnego procesowego. T. 9: Środki przymusu.* Red. T. Grzegorzcyk, D. Świecki. Warszawa 2021.
- Skorupka J.: *Środki przymusu.* W: *Proces karny.* Red. J. Skorupka. Warszawa 2017.
- Waltoś S., Hofmański P.: *Proces karny. Zarys systemu.* Warszawa 2018.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Dz.U. 2021, poz. 534 ze zm.
- Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych. Dz.U. 2019, poz. 1461.
- Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Dz.U. 2020, poz. 344 ze zm.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. 2010, nr 125, poz. 842.
- Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19,

innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. 2020, poz. 568 ze zm.

Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19. Dz.U. 2021, poz. 1072 ze zm.

Orzecznictwo

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 marca 2000 r. II AKa 28/00. LEX nr 1540234.

Źródła internetowe

Lipiński K.: *Obowiązek zastosowania skutecznego środka zapobiegawczego, czyli o (braku) zawartości normatywnej art. 258a k.p.k.* „e-Palestra: Prawo karne” [online], 3.07.2020. <https://palestra.pl/pl/e-palestra/19/2020/obowiazek-zastosowania-skutecznego-srodka-zapobiegawczego-czyli-o-braku-zawartosci-normatywnej-art.-258a-k.p.k> [dostęp: 12.09.2021].

Skarżyńska-Sernaglia J.: *Stalking w Polsce – występowanie i charakterystyka zjawiska*. Psychologia.net.pl, 12.07.2009. <http://psychologia.net.pl/artykul.php?level=415> [dostęp: 12.09.2021].

Sprawozdanie z działalności powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w sprawach karnych za rok 2020. Źródło: strona WWW Prokuratury Krajowej: <https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2021/03/PK-P1K-za-2020-r..pdf> [dostęp: 12.09.2021].

Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na zapewnienie płynności finansowej przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Druk nr 382. Sejm IX kadencji, 22.05.2020. Źródło: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=382> [dostęp: 12.09.2021].

Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw. Druk nr 299. Sejm IX kadencji, 26.03.2020. Źródło: <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=299> [dostęp: 12.09.2021].

